



Författande är en ensam sysselsättning. När det gäller romanförfattande också en lång process. Det är svårt, i alla fall för mig, att hålla fasta tider och skapa hållbara rutiner. Och jag saknar kolleger väldigt mycket. Där, i min ensamhet i mitt lilla arbetsrum på andra sidan jorden, i Auckland, Nya Zeeland, sitter jag ofta och arbetar sent på nätterna. Då blir det svårt med perspektivet. Är det kanske värdelöst skräp det som står där på skärmen framför mig? Eller är det någorlunda bra? Kan jag lämna det och gå vidare, eller kräver det mer arbete? Är jag inne på helt fel spår? Frågorna studsar runt i mitt huvud och i mitt rum, men det finns inget riktigt svar. Inte förrän jag lämnat alltsammans ifrån mig. Och då är det ju på sätt och vis försent.

I avsaknad av kolleger och ett eget pålitligt omdöme, händer det att jag förlitar mig på små tecken. Ungefär som när jag som barn brukade inbilla mig att det jag önskade skulle uppfyllas om jag bara kunde undvika alla skarvarna på trottoarens stenplattor. Eller klarade att hoppa hela bondtolvan utan fel.

Så det händer att jag söker efter tecken. Eller kanske inte direkt söker, utan snarare är det kanske så att jag blivit mer uppmärksam, mer benägen att se tecknen. För jag tror de finns runt om oss hela tiden.

När jag just kommit så långt i arbetet med 'Sonat till Miriam' att jag insett att min huvudperson hade ett polskt-judiskt förflutet kontaktade jag en god vän i Wellington och frågade om han trodde att hans mamma skulle gå med på att träffa mig och tala om sitt förflutna i Polen. Det trodde han, och jag fick besked att jag kunde få besöka henne i hennes hem. Den spröda lilla damen tog emot i sin villa med utsikt över den bedövande vackra hamnen där vattnet glittrade precis som det gör när min Adam besöker staden i min roman. Hon bjöd mig att stiga in och när jag så följde henne in i vardagsrummet stannade jag överrumplad. För på det blanka lilla soffbordet stod en silverask. En avlång ask med lock, och med ett mönster i relief över både lock och sidor. Damen följde min blick och log. "Jag ser att du tittar på min silverask. Vacker, eller hur?" sa hon. "Men jag har bara gamla kort i den." Håret reste sig i nacken på mig. Asken var en exakt kopia av den som jag givit min Adam i boken. Och som han förvarar sina gamla foton i.

När väl min överraskning lagt sig, valde jag att se det hela som ett tecken på att jag var på rätt väg. Att jag på något sätt fått tillstånd att skriva den här historien. Att det skulle gå bra.

Senare, men inte så värst mycket längre in i min roman, reste jag till Stockholm. Vid det laget hade jag accepterat de utmaningar som följde med min huvud-

persons historia, men jag hade många problem med manuskriptet. Ett var hur jag skulle få tag på upphovsrättsinnehavaren till två polska dikter som jag ville citera.

En strålande augustidag satt jag på Söders höjder i Stockholm och åt lunch med en god vän. Vi betraktade staden från vår utsiktspunkt och insåg att det var dagen för Pridefestivalen. Min vän föreslog att vi skulle ta oss en promenad ner och titta på paraden när den drog längs Skeppsbron. ”Fint”, sa jag, ”då kan jag passa på att gå till NK sedan och köpa litet resevaluta, för jag ska åka till Polen imorgon.” När vi så småningom kom till Kungsträdgården passerade vi Turistinformationen där och jag insåg att jag kunde köpa valuta där istället. Sagt och gjort. Med köpet avklarat ställde jag mig att vänta utanför toaletten. Under många resor när mina barn var små lärde jag mig att man inte ska låta en ren toalett passeras. Man vet aldrig när man hittar en till. Där stod jag således när jag kände någon klappa mig försiktigt på axeln. När jag vände mig om såg jag en späd blond kvinna i min ålder – men betydligt bättre bevarad. ”Skulle du kunna hålla upp dörren när du kommer ut?” undrade hon. ”Jag har inget femkronorsmynt till låset.”

Det gick jag naturligtvis med på. Men eftersom det fortfarande var upptaget kändes det som om jag behövde säga någonting för att fylla tomrummet mellan oss. Så jag frågade henne varifrån hon kom – hon talade visserligen felfri svenska, men med en viss brytning. ”Jag är från Polen”, svarade hon. ”Lustigt”, sa jag, ”jag ska resa dit imorgon.” Så fortsatte jag, bara för att ha

någonting att säga: ”Jag är visserligen svensk, men jag bor i Nya Zeeland.” ”Åh”, svarade hon, ”jag hörde en svenska som var bosatt där i ett Sommarprogram häromveckan.” ”Hm”, sa jag, ”... det var nog jag, då.” ”Men!” utbrast hon och slängde sig om halsen på mig. ”Jag är poet, förstår du, och ditt program gick rakt in i mitt hjärta.”

Jag stirrade på henne. ”Är du poet? Och polska?” Hon nickade. ”Så märkligt”, sa jag. Hon la huvudet på sned och tittade frågande på mig. ”Du förstår”, sa jag, ”jag har ett problem med den bok jag håller på och skriver. Det är så att jag vill citera två polska dikter i den, och jag kan inte för mitt liv få tag i den som äger upphovsrätten och be om tillstånd.” ”Vad heter poeten?” frågade hon. ”Tadeusz Rozewicz”, svarade jag. Hon var tyst ett ögonblick och sen spred sig ett leende över hennes ansikte. ”Jag känner honom”, sa hon. ”Vill du att jag ska ringa honom och fråga?”

Åter reste sig håren i nacken och jag fylldes av en egendomlig känsla av upprymdhet. Tröstad och styrkt, kände jag mig. Som om jag än en gång fått stöd på vägen, blivit puttad vidare.

Något år senare var boken klar och jag började fundera på hur jag skulle kunna bidra till den fest vi planerade i samband med utgivningen. Under arbetet med boken hade jag lyssnat på mycket musik – min huvudperson är ju violinist och kompositör (ännu en stor utmaning för mig som inte kan spela något instrument eller läsa noter). Jag hade naturligt nog särskilt inriktat mig på polsk musik och hade funnit en bok som i engelsk över-

sättning heter "Another kind of music". Den är skriven av violinisten och kompositören Szymon Laks, och i boken redogör han för hur han överlevde kriget som medlem i lägerorkestern i Auschwitz och Dachau. Det är en oerhört rörande berättelse av en person som trots fruktansvärda upplevelser lyckats bibehålla en djupt mänsklig livsåskådning. Jag blev intresserad av hans musik och började söka efter en inspelning. Efter en lång jakt hittade jag en cd med musik av judiska kompositörer, de flesta mördade under kriget. Där fanns Laks' stycke "Passacaille". Ju mer jag lyssnade, desto mer fascinerad blev jag. Och jag bestämde mig för att jag ville försöka få det framfört på lanseringsfesten. Så började en ny jakt, denna gång på noterna.

Jag började med skivbolaget som spelat in cdn. Som hänvisade mig till cellisten. Som hänvisade till två musikhandlar, en i Milano, en i New York. Ingendera hade noterna, båda hävdade att de var slut på förlaget. Ingendera kände heller till vem som ägde rättigheterna. Det kändes hopplöst. Men sent en kväll – det är oftast då jag får idéer – satt jag vid min dator med "Passacaille" i cd-spelaren. Jag tog upp cd-fodralet och såg att inspelningen gjorts på Holocaustmuseet i Washington. Jag slog in namnet på datorn (tack och lov att Google finns!). På museets hemsida fanns en kontaktadress, och utan särskilt mycket hopp sände jag iväg min förfrågan. Visste de möjligen var jag kunde få tag i noterna? Sen gick jag och la mig. En av de få fördelarna med tidsskillnaden mellan Nya Zeeland och resten av världen är att många problem löser sig under min natt. Och mycket riktigt! Nästa morgon fanns ett svar från musikarkiva-

rien på Holocaustmuseet. Som hade noterna! Men som packat ner dem, eftersom arkivet skulle flytta. Men i april – det här var i mars – skulle han komma åt sina lådor. Och då skulle jag få en kopia.

Nu är det ju svårt att tro på underverk, så när tiden närmade sig tänkte jag att jag nog behövde på ett fint sätt påminna om hans löfte. Så jag skrev och frågade hur mycket det hela skulle kosta. ”Du behöver inte påminna mig!” kom svaret. ”Noterna kommer, och det kostar ingenting.”

Den nionde juni spelades stycket för första gången i Sverige. Och när jag satt och lyssnade kände jag nog att jag fått oförtjänt mycket hjälp på vägen med den här romanen.